

studij u Ljubljani. Još za vrijeme studija radi u Njemačkoj, a potom u Austriji, Iraku, Jordanu te u Libiji gdje realizira veći broj objekata u gradovima Sirte (s D. Fulanovićem) i Jaref (s D. Kelečićem). Sigmundov je libijski opus jedinstveni pokušaj kreativnoga osuvremenjivanja autohtone graditeljske tradicije. U Zagrebu je izradio projekte za građevine različite namjene; posebno se ističe stambeno-poslovna zgrada u Vrapču (1990) u kojoj je na zanimljiv način artikulirao odnos javnoga i privatnoga unutar jedne arhitektonske cjeline. Autor je TVD sustava (transformabilno-varijabilni dizajn proces) racionalizacije i optimalizacije arhitektonske gradnje pomoću standardiziranih elemenata.

F. Vu.

SIKAVICA, Ivan, slikar amater (Stari Grad na Hvaru, 8. I. 1911 – Split, I. II. 1952). Završio srednju tehničku školu u Splitu. Primio je prvu slikarsku pouku od E. Vidovića. Bio je lik. pedagog u Splitu, Kninu, Sinju i Omišu. Slikao u ulju i akvarelu krajolike, portrete i figuralne kompozicije ekspresivnih značajki (*Crveno sunce*, *Portret majke*, *Autoportret*, *Oplakivanje mrtvog sina*). – Samostalno je izlagao 1938. u Splitu, gdje mu je 1953. priredena retrospektivna izložba. Bavio se crtežom i karikaturom.

LIT.: H. Smolčak, Posmrtna izložba Ivana Sikavice, Književni Jadran, 1953, 13. – G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988.

R. To.

SIKIRICA, Stipe, kipar (Jabuka kraj Sinja, 29. IV. 1933). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1958, gdje od 1969. predaje kiparstvo. Bio je suradnik Majstorske radionice V. Radauša. Od svojih je prvih radova (*Svirač*, 1962) opredijeljen za figurativni izraz, s primjesom folklornih elemenata zavičajne Cetinske krajine (*Spomenik alkaru* u Sinju, 1965; reljefna kompozicija *Štit veliki vojvode albarskog*, 1978). U portretima i aktovima traži sklad između fizičkih i psihičkih osobina likova (*T. Ladan*, 1972; *J. Kaštelan*, 1975; *Anđelija*, 1976). U složenijim kompozicijama istražuje simbolički ritam idealiziranih oblika (*Mladenci*, 1974; *Igra mladosti*, 1980; *Otvorena vrata*, 1985). Autor mnogih spomenika poginulima u II. svj. r. (Mikanovci, 1958; Orlić kraj Knina, 1966; Glavice, 1971) i poprsja *Blaža Baromića* u Senju i *Vrbniku* te skulpture *Don Mihovila Pavlinovića* u Podgori (sve iz 1994). – Samostalno je izlagao u Rijeci (1961), Zagrebu (1962, 1977, 1994), Beogradu (1964), Splitu (1977, 1979, 1981), Imotskome (1978), Sinju (1981) i Antverpenu (1987). Izradio brončana vrata crkve Gospe Sinjske u Sinju 1987. Bavi se medaljerstvom (*S. Gunjača*, 1979; *Dane*, 1992).

LIT.: J. Laušić, Stipe Sikirica (katalog), Zagreb 1962. – M. Šolman, Stipe Sikirica, Republika, 1965, 9. – Ž. Grum, Suvremena hrvatska umjetnost – poslijeratni period (katalog), Zagreb 1967. – K. Prijatelj, Stipe Sikirica (katalog), Split 1977. – E. Cvetkova, Stipe Sikirica (katalog), Sinj 1981. – J. Baldani, Sikirica, Zagreb 1986. – J. Džurđević, Stipe Sikirica (katalog), Zagreb 1994.

Ž. Sa.

SILA, Zdenko, arhitekt i urbanist (Prag, 2. II. 1915). Arhitekturu studirao u Ljubljani (1934–41, J. Plečnik). Do 1949. radio kao projektant u Ministarstvu narodne obrane u Beogradu, potom u Rijeci. Od 1952. radi u Urbanističkom institutu za Istru i Hrvatsko primorje gdje je 1956–78. ravnatelj. Predaje od 1968. na Višoj tehničkoj školi, na Tehničkome fakultetu te Pedagoškome fakultetu (od 1978) u Rijeci. Bavio se urbanističkim i prostornim planiranjem, pejzažnom arhitekturom te oblikovanjem interijera. Izradio je urbanističke planove za Poreč, Rovinj, Rabac, Labin, Crikvenicu, Rab i Mali Lošinj. Njegov smisao za intervencije u prirodi našao je odraz u memorijalnoj plastici; sa Z. Kolacijem podiže spomenik i grobnicu Vladimira Gortana u Bermu, 1953, te memorijalne spomenike (spomenik oslobođenja Rijeke na Delti, 1955; spomen-kosturnica palih boraca u Parku heroja na Trsatu, 1957), a samostalno mnogobrojne spomenike u Istri, Gorskom kotaru i na kvarnerskim otocima (spomenik poginulim borcima u Viškovu kraj Rijeke, 1959; spomenik »smrznutim partizanima«, 1969). Objavio više stručnih članaka.

BIBL.: *Novi parkovi u Rijeci*, Arhitektura, 1952, 3; *Historijske urbanističke cjeline u Istri i Kvarneru*, Urbs, 1958, 12; *Pejzaži sjeverojadranske regije*, Hortikultura, 1965, 12; *Urbanističko-arhitektonsko projektiranje u specifičnim ambijentima Malog Lošinja*, Zbornik radova Više tehničke građevinske škole, Rijeka 1972; *Njegovanje autohtone arhitekture*, Zbornik radova Fakulteta graditeljskih znanosti, Rijeka 1980.

LIT.: F. Šijanec, Sodobna slovenska likovna umetnost, Maribor 1961. – V. Ekl, Memorijal dvadeset šest smrznutih partizana u Matić poljani, Arhitektura, 1975, 155. – D. Venturini, Memorijalni opus arhitekta Zdenka Kolacija, ibid.

Ra. Mat.

SILADIN, Branko, arhitekt (Slovenske Konjice, 29. VIII. 1936). Arhitektonski fakultet završio u Zagrebu 1962. Do 1969. djeluje u Njemačkoj, 1968. osniva projektantsku grupu »X« a 1969. grupu »Z« s kojima uspješno sudjeluje na mnogim natjecajima. Potom djeluje samostalno a 1992. osniva projektni biro »Odak-Siladin«.

B. SILADIN, Lapidarij Arheološkoga muzeja u Zagrebu

Većina se Siladinovih projekata bavi obnovom i rekonstrukcijom gradskih prostora u kojima uspijeva ostvariti sintezu povijesnih slojeva i novoga urbanog dizajna (Trg bana Josipa Jelačića, 1981–87, s M. Kranjcom, B. Šerbetićem; Lapidarij Arheološkoga muzeja u Zagrebu, 1985). – Autor je mnogobrojnih projekata javnih zgrada, među kojima se ističu: proširenje škole u Osseburgu, 1961. i administrativna zgrada u Moersu, 1961. u Njemačkoj; Zagrebačko kazalište mladih u Zagrebu, 1975–87; rekonstrukcija i dogradnja osnovne škole »Grad« u Dubrovniku, 1987; zgrada policijske uprave u Krapini, 1995; potom stambenih zgrada u Repelenu u Njemačkoj, 1966. te u Petrinjskoj ul. 31 u Zagrebu, 1995. – U Siladinovu opusu posebno mjesto zauzimaju projekti obiteljskih kuća koje se ističu čistoćom forme i tlocrta te primjenom lokalnih građevnih elemenata (kuće Župančić u Moersu u Njemačkoj, 1968; Vrvilo u Lovranu, 1976; Lazić u Ičićima, 1978; Lazić-Raše na Prekrižju u Zagrebu, 1982; Zrno u Ičićima, 1984; Gospodnetić u Richmondu, SAD, 1988; Biškupić u Sutivanu na Braču, 1993).

Izradio je više spomen-obilježja (spomenik poginulim policajcima u Zagrebu, 1993; znamen 900-te godišnjice Zagreba, 1995), bavi se uređenjem interijera (Mala kavana u Zagrebu, 1988), industrijskim dizajnom (dieselska i električna lokomotiva za tvornicu »Đuro Đaković«, 1963).

Sudjelovao je na mnogim natjecajima: kulturni centar u Skoplju i urbanističko rješenje centra Bitolja (1968), novi velesajam u Skoplju (1969 – s grupom »X«), sveučilišna biblioteka u Sarajevu (1970), Centar Banje Luke (1972 – s grupom »Z«), uređenje Marulićeva i Mažuranićeva trga u Zagrebu (1973, s M. Ujević), urbanističko-arhitektonsko rješenje Iblerova trga u Zagrebu (I. nagrada, 1976, s B. Šerbetićem), robnu kuću u Praškoj ul. u Zagrebu (II. nagrada, 1977, s H. Auf-Franić), uređenje trga u Gajnicama (I. nagrada, 1980), upravna zgrada i krematorij groblja u Drenovi u Rijeci (II. nagrada, 1981), rekonstrukcija stambenih blokova u Südliche Friedrichstadt za »IBA« Berlin (izvedbena nagrada, 1981, s A. Kostelcem), muzej Trigon u Grazu (1988). S M. Hrčićem i T. Odakom radi projekte za jugosl. paviljon u Sevilli za EXPO 92 (I. nagrada, 1990), te u Zagrebu za Svjetski trgovački centar na Velesajmu (I. nagrada, 1991), a samostalno za uređenje kazališnoga trga (I. nagrada, 1990), stambenu zgradu u Vramčevoj ul. (I. nagrada, 1994) i poslovno-stambeni kompleks Croatia (I. nagrada, 1995). U mnogim studijama posebno se bavi problemima uređenja zagrebačkoga Donjega grada (studija pješačke zone Praška ul. – Gajeva ul. – Bogovićeve ul. – Preradovićev trg, 1970; rekonstrukcija »Zelene potkove«, 1980, s M. Kranjcom, B. Šerbetićem; studija prostora Sinagoge u Praškoj ul., 1989; studija Planićeva prolaza, 1989). – Urednik je časopisa »Čovjek i prostor« (1983–87), te glavni urednik »Arhitekture« (1989–91). Samostalno izlagao u Veneciji (1981), Zagrebu i Ljubljani (1991).

LIT.: S. Knežević, Estetizacija kao sredstvo i cilj, Arhitektura, 1982, 180–181. – Ista, Dva prijedloga, ibid., 180–181. – Ista, Izložba dobitnika Velike nagrade 14. Zagrebačkog

SIMBOLIZAM, *Grad Dis*, djelo M. Račkoga. Zagreb, Moderna galerija

salona (katalog), Zagreb 1982. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945—1985, Arhitektura, 1986, 196—199. — J. Malešević, Trg Republike po drugi put među Hrvatima, ČIP, 1987, 9. — I. Maroević, Preobrazba škole u starom Dubrovniku, ibid., 1988, 3. — T. Odak, 4 × Branko Siladin, Arhitektura, 1988, 204—207. — L. Nysmith, White House, Architecture (London), 1990, 3. — S. Knežević, Slika za memoriju, ČIP, 1990, 9. J. M. M.

SILBA, naselje na istoimenom otoku u srednjem Jadranu. Na otoku ima ostataka iz prapov. i rim. doba. Otok je od 827. u vlasti Zadra, u XV. st. pripao je kupoprodajom Veneciji. Današnje se naselje razvija od XVI. st. U XVII. i XVIII. st. doživljava nagli procvat zbog razvitka pomorstva. Na groblju se nalaze kamene grobne ploče na kojima su prikazani brodovi. U župnoj crkvi (iz 1637) nalazila se slika *Polaganje u grob* venec. slikara C. Ridolfija; njegova se slika *Navještenje* čuvala u crkvi (nekad uz franjevački samostan) Gospe od Karmena, a treća, koja ima klasičan oblik »sacre conversazione«, bila je u crkvi Sv. Ivana (sve tri slike danas su u župnoj zbirci). Grobljanska srednjovj. crkva Sv. Marka čuva drveni rustični barokni oltar. — U selu se nalaze ostaci utvrđena kaštela iz XVI. st., koji je služio za obranu od gusara.

LIT.: K. Prijatelj, Le opere di Carlo Ridolfi in Dalmazia, Arte veneta (Venecija), 1968, 12. — P. Starešina, Pomorstvo Silbe, Zadar 1971. — Horvat—Matejčić—Prijatelj, Barok. — R. Tomić, Slike mletačkoga baroka na Silbi, u Trogiru i Splitu, Peristil, 1992—93, 35—36. M. Su.

SIMBOLIZAM, prevladavajuća struja u umj. stvaralaštvu na prijelazu stoljeća (oko 1880—1910); odlikuju je naglašeno subjektivni, višeznačni, zagonetni i pretežno asocijativni prikazi, često zasnovani na nekoj složenoj misaonoj koncepciji. S. općenito proizlazi iz uvjerenja da se iza stvari i njihovih pojava skriva dublji smisao, što ga tek umj. djelo može naslutiti i sugestivno prikazati. Primjenom dosljedne spiritualizacije s. se otkriva kao velika struja suprotstavljena realizmu, odnosno impresionizmu. To se očituje u odbijanju čiste i jednostavne vizualne senzacije, zapostavljanju opažaja i u »zalaženju« iza stvari i svijeta, preko granica očitosti. Manifest simbolizma objavio je J. Moréas u Parizu 1886 (*Le Symbolisme*). Bilo je to veliko razdoblje rađanja nove duhovne osjetljivosti nastale kao protuteža tadašnjemu pozitivizmu i materijalizmu, te iz njih proizašlom realizmu,

impresionizmu, historicizmu i akademskom naturalizmu. Svoje duhovne osnove crpio je iz filozofskog idealizma i iracionalizma, Schopenhauerove estetike i pesimističnoga shvaćanja svijeta. Socijalno-gospodarski uzrok bilo je intelektualističko osjećanje »fin de siècle« kao izraz opće krize kapitalizma. Ističući univerzalnost simbolizma u odnosu na istodobne stilske tendencije, L. Carluccio tvrdi da je »impresionizam samo mali otok u moru simbolizma«, dok je secesija stilski izraz koji u sebi utjelovljuje precizno određenu morfološku strukturu u svim lik. disciplinama (Gesamtkunstwerk). S., međutim, nije stil nego struja »literarne« umjetnosti bez stilske povezanosti, koja se za ostvarenje svojih ideja koristi, pojedinačno ili kombinirano, poznatim stilistikama prošlosti.

Dozrijevanje simbolističkih shvaćanja u Hrvatskoj poklapalo se poč. 90-ih godina s afirmiranjem simbolizma u Europi, što potvrđuju radovi umjetnika izloženi na Hrvatskome salonu 1898. U oblikovnom se smislu prepleću i stapaju stilska sredstva realizma, impresionizma i ekspresionizma, čime se postižu mistični i nezbiljski ugođaji. Začetnik je simbolističkih shvaćanja u hrv. umjetnosti B. Čikoš-Sesija, a povremeno se simbolistički izražavaju R. Auer i V. Bukovac. Simbolističkoj su estetici privrženi posebno članovi grupe »Medulić« u Splitu (1908—16): T. Krizman, M. Rački, E. Vidović, I. Meštrović i T. Rosandić. Uz I. Meštrovića najvažniji među simbolističkim kiparima je R. Frangeš-Mihanović. Motivi obuhvaćaju fantastične pojave, vizije i slike sna, prizore iz ant. mitologije (Homer) i klasične literature (Shakespeare, Dante, Goethe). Slijede erotski motivi s domaćim tipom »femme fatale«, pri čemu je idealizirani ženski lik najčešće simbol nevinosti (Čikošev ciklus »*Imocentia*«, 1900). Medulićevcima je bliska nacionalna epika i heroizirani oblici. Česti su i sakralni motivi s razmišljanjem o zagrobnome životu i slutnjom smrti.

LIT.: H. H. Hofstätter, Symbolismus und die Kunst der Jahrhundertende, Köln 1965. — L. Carluccio, Il sacro e il profano nell'arte dei Simbolisti, Torino 1969. — H. H. Hofstätter, Idealismus und Symbolismus, Beč 1972. — B. Gagro, Putevi modernosti u hrvatskom slikarstvu, u katalogu: Počeci jugoslavenskog modernog slikarstva, Beograd 1972. — Ph. Julian, The Symbolists, London 1973. — M. B. Protić, Jugoslavensko slikarstvo